

Lutherläsaren 104

INNEHÅLL

LEDAREN. *Lutherläseri i trettio år.*

Av Kristian Norrback och Markus Engström..... 3

UPPBROTTETS SÖNDAG.

Vaka! Mark. 13: 33-37.

Av Boris Sandberg..... 16

LUTHERS UNDERVISNING OM Matt. 24: 4-5, 13.

Texten översatt av Kristian Norrback..... 23

”IN STATU CONFSSIONIS”. En erinran om prosten Helge Hildéns
inbjudan till överläggning 30.12.1986..... 27

SAMTIDEN UNDER LUPPEN. Analys av företeelser i vår samtid
som har kyrklig dimension. Kommentrar av.....

Otto Granlund,

Ämbetsfrågan, än en gång..... 29

LUTHERS KOMMENTAR ÖVER GENESIS 12: 1

Texten översatt av Tord Carlström..... 32

REDAKTIONSROUTAN..... Bakpärmen

PÄRMBILDEN: Lutherrosen

LUTHERLÄSAREN

NR 104 - NOVEMBER 2023

Lutherläseri i trettio år

Av Kristian Norrback och Markus Engström

Kristendom genom lutherdom

” Med denna publikation inleds en serie, vars ämne kommer att bli 'kristendom genom lutherdom'. Serien kommer att innehålla text av Luther, artiklar om Luther och lutherdom, samt bibelbetraktelser.”

Så presenterade prosten **Helge Hildén** den ”serie” som fick sin början med *Lutherläsaren* nummer 1 10.11.1993 – för trettio år sedan. Serien, eller tidskriften, fann snart sin form med fyra eller fem nummer i året i början – idag tre nummer i året – först med 48 sidor per nummer, idag omkring fyrtio sidor.¹

¹ 30 år x i medeltal 4 nummer/år x 40 sidor = 4800 sidor

Viktigare än formatet är innehållet, som vi tror fortsätter efter de linjer som drogs upp i början: text av Luther av många olika slag, predikningar, bibelkommentar, böner; texter om lutherdom; aktuella predikningar och bibelbetraktelser i kyrkoåret.

Om rättfärdiggörelsen

Ett centralt ämne i *Lutherläsaren* genom trettio år har varit rättfärdiggörelsen: hur syndiga människor förklaras rättfärdiga inför Gud för Kristi skull. Den första längre luthertexten i LL 1 var Luthers utläggning av Psalm 130 (Psaltaren var en av de viktigaste böckerna i Bibeln för Luther, både läromässigt och bönemässigt). *"Det är denna psalms innehåll, att det ingen frälsning, ingen nåd och rättfärdiggörelse finns, annat än hos den Gud, som överskyler och förlåter synderna"* (LL 1 s. 19).

Om Ps 130: 4 skriver Luther i sin utläggning:

"Dock, hos Dig är ju förlåtelse, på det att man må frukta Dig."²

Syndernas förlåtelse står alltså inte att finna hos Moses, inte i lagen eller lagens uppfyllelse, inte i munklöftena, inte i St Jakob eller St Petrus i Rom, kort sagt: inte på något annat ställe än 'hos dig'. Förlåtelsen består i ingenting annat än i att Gud inte tillräknar synden. Därför rekommenderar jag denna Davids definition av den kristna rättfärdigheten. *"Tillräkna synd"* – det är att

² 1917 års översättning. 1993 fanns varken Bibel 2000 eller Folkbibeln. Folkbibelns NT kom 1996 och GT 1998. Numera använder Lutherläsaren i regel Folkbibeln. Ibland kan en mera ordagrann återgivning av till exempel Luthers översättning behövas.

fördöma. *'Icke tillräkna synd'* – det är att rättfärdiggöra, dvs. att förklara rättfärdig. Rättfärdighet är att synderna inte tas i beaktande utan förlåtes, efterskänkes och inte tillräknas. Så gör ju också Paulus denna Davids beskrivning till sin i Rom. 4: 8 *'Salig är den man som Herren inte tillräknar synd.'* Han säger inte: Säll är den man som ingen synd har, utan: Säll är den, som Herren inte tillräknar den synd han har. Sådana vittnesbörd skall vi flitigt samla på för att inse att denna lära är grundad på den Heliga Skrift och att all förtröstan på rättfärdighet av gärningar och enligt lagen är på förhand utesluten” (LL 1 s. 25—26).

Om beredelse för döden

Nästa längre luthertext, i nummer 2, är Luthers predikan (*"Sermon"*) "Beredelse för döden" från 1519, översatt av **Johan Lumme**. Vi läser här själavårdaren Luther som skriver mitt i de våldsamma reaktionerna på hans teser två år tidigare (som också innebar hot mot hans liv). Om någon tycker att döden är ett udda ämnesval, så får vi minnas att den är det som helt säkert ligger framför var och en av oss – och att det är vist att i god tid bereda sig, till exempel med hjälp av Luthers predikan. Två korta utdrag:

”Då man lever bör man öva sig att tänka på döden och uppfordra den att komma, medan den ännu är fjärran och inte ansätter en. Men i döden, då den i sig själv är alltför stark, är detta farligt och till ingen nytta. Då måste man slå undan dess bild och inte vilja betrakta den, så som vi skall få höra” (LL 2 s. 9—10).

”Du får alltså inte betrakta synden hos syndarna eller i ditt samvete, inte heller i dem, som till sist förblir i synden och hamnar i förtappelsen, annars skulle du gå samma väg och bli besegrad, utan du skall vända bort dina tankar och inte betrakta synden annat än i nådens bild och hålla denna bild på alla sätt i ditt sinne och inför dina ögon. Nådens bild är inget annat än den korsfäste Kristus och alla Hans rika heliga.

Hur skall detta förstås? Det är nåd och barmhärtighet, att den korsfäste Kristus tar din synd ifrån dig, bär den för dig och dödar den. I fast tro på detta och utan att tvivla på det skall vi hålla det för våra ögon, betrakta nådens bild och måla den för vårt sinne. På samma sätt bär alla heliga i sitt lidande och sin död också dina synder och lider och segrar för dig, som det står skrivet: **’Bär varandras bördor, så uppfyller ni Kristi lag’** (Gal. 6:2)³. Så säger Kristus också själv i Matteus 11: kapitel: **’Kom till mig, alla ni som arbetar och är betungade, så skall jag vederkvicka er.’** Se, på detta vis kan du lugnt betrakta dina synder utanför ditt samvete: se, på detta vis är dina synder inte längre synder, eftersom de är övervunna och uppslukade i Kristus.

³ Det överraskar kanske att Luther skriver att inte bara Kristus bär våra synder utan att också de heliga gör det. Det hör troligen ihop med att Luther förstår ”de heligas gemenskap” mycket reellt. De-landet av bördorna finns också i hans nattvardsteologi. Och lägg märke till att han genast anför ett bibelställe som stöd, ”som det står skrivet”. Detta noterades redan i LL 3, s. 36, där Helge Hildén utförligt diskuterar frågan.

Ty liksom Han tar på sig döden och dödar den, så att den inte kan skada dig, om du tror, att Han gör det till ditt bästa, och om du betraktar döden i Honom och inte i dig själv – på samma sätt tar Han din synd på sig och övervinner den till ditt bästa. I sin barmhärtighet och av idel nåd. Om du tror detta, skall den bilden aldrig mer skada dig. Så är Kristus, livets och nådens bild, vår tröst emot dödens och syndens bild. Det säger Paulus i 1 Kor. 15: **'Men Gud vare tack, som ger oss segern genom vår Herre Jesus Kristus!'**" (LL 2 s. 12—13).

Om uppståndelsen

Inte bara text av och om Luther presenteras i Lutherläsaren, utan också text av beprövade lutherska lärare. I påsknumret i april 1994 återges en påskpredikan av **Fredrik Gabriel Hedberg** (1811—93). Hedberg utgår från påskevangeliet i Lukas 24: 5—6 **"Männen sade till dem: Varför söker ni den levande bland de döda? Han är inte här, Han är uppstånden."** Ett citat ur predikan:

"HUR SKALL DÅ TRON kunna finna och fatta Kristus som sin egen, då Han nu är uppstånden, har gått till Fadern och är himmelhögt upphöjd över allt synligt, också över alla vårt arma hjärtas känslor och förnimmelser?

På denna viktiga fråga svarar vi med den Helige Andes egna ord: *'Den rättfärdighet som kommer av tro säger så: Du behöver inte fråga i ditt hjärta: Vem skall fara upp till himmelen (nämligen för att hämta Kristus ned)? Ej heller: Vem vill fara ned till avgrunden (nämligen för att hämta Kristus upp ifrån de döda)? Vad säger den då? Ordet är dig nära, i din mun och i ditt hjärta (nämligen*

ordet om tron, det som vi predikar) (Rom. 10: 6—8). Det är alltså vår Herres Jesu Kristi evangelium – trons ord – som klart vittnar om den för oss döde och uppståndne Herren. Det är genom trons ord som den Helige Ande själv för Honom oss 'hart nära' ['Ordet är hardt nära dig' – gammal översättning. Ordet är dig alldeles in på livet.], in i hjärtat, till att med tron mottas. Genom Ordet kommer Han själv till oss, liksom genom sina heliga sakrament, så att vi i dem med tron kan fatta och motta Honom som helt vår egen och hos oss boende, om än det sker alldeles fördolt och förnimbart endast för tron. Vi kan inte komma till Honom, men Han är Den Store Kommaren (*ho erkhomenos*), om vilken står skrivet (1 Joh. 5: 6): *'Denne är den som har kommit medelst vatten och blod, Jesus Kristus, icke med vattnet allenast, utan med vattnet och blodet; och Anden är den som vittnar, ty Anden är sanningen.'*

Då aposteln här betygar, att Jesus Kristus är den som kommer till oss 'medelst vattnet och blod', vill han därmed påminna oss, först om, att det heliga Dopets vatten, som vi har fått del av, ingalunda var ett tomt och innehållslöst vattenbad, utan ett nådefullt livets vatten och ett nya födelsens bad i den Helige Ande. I det kom den för oss döde och uppståndne Herren till oss, rentvådde oss i kraften av sitt allt sonande blod från synderna och upptog oss genom den Helige Andes förnyelse i sitt rättfärdiggörande livs gemenskap. Därtill vill aposteln utan tvivel med de anförda orden betyga, att Jesus Kristus själv kommer till oss på det närmaste, som vår mat och dryck, i det andra sakramentet. Där ger Han under synligt bröd och vin sin sanna lekamen att äta och sitt sanna

blod att dricka. Det är där Han kommer 'medelst ... blod', som aposteln säger det. Ty där Han ger oss sin lekamen och sitt blod, där ger Han oss sig själv, helt och hållet. Vi blir '*lemmar av Hans kropp*[, av hans kött och ben]' (Ef. 5: 30) [versen slut är utelämnat ur översättningarna efter år 1883.], därtill och delaktiga av Hans ande, eftersom vi har – som aposteln vittnar i 1 Kor. 12: 13 – '*fått samma Ande utgjuten över oss*', och '*Herren är Anden*' (2 Kor. 3: 17)" (LL 3 s. 15–16).

Om dopet

I julnumret LL 66 (2012) ingick en alltid aktuell Luthertext om dopet från hans traktat om dopets högvärdiga sakrament, en predikan som han skrev 1519. Där skriver Luther bl.a.:

”2. Dopet är ett yttre tecken och bevis, vilket så skiljer oss från alla icke-döpta människor, att vi därigenom är känt som Kristi folk [Hebr. 2: 10]. Han är vår Hövitsman, under vars banér (dvs. det Heliga Korset) vi kontinuerligt strider mot synden. Därför måste vi i detta Heliga Sakrament ta hänsyn till tre saker: tecknet, dess innehåll och tron. Tecknet består i det att vi stöts in i vattnet i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn. Men vi lämnas inte där. Därav kommer uttrycket 'ur dopet upplyft'. Tecknet måste därför ha sina båda delar, ned-sänkandet och upplyftandet.

3. Dopets innehåll är ett välsignat döende bort från synden och ett uppstående in i Guds nåd, så att den gamla människan, som är avlad och född i synd, dränks där, och en ny människa, född i nåden, kommer fram och uppstår. Alltså kallar St. Paulus, i Titus 3, dopet för '**den**

nya födelsens bad' [Tit. 3: 5], eftersom människan föds på nytt och förnyas i detta bad. Liksom Kristus också säger i Johannes 3: **'Om ni inte föds på nytt av vatten och nådens Ande, ska ni inte komma in i himmelriket'** [Joh. 3: 5]. Ty precis såsom ett barn dras ur sin moders sköte och föds, och genom denna köttsliga födelse är en syndig människa och ett vredens barn, så dras människan ut ur dopet och föds andligen, och genom denna andliga födelse är ett nådens barn och en rättfärdigförklarad människa. Därför dränks synderna i dopet, och i syndens ställe framspringer rättfärdigheten.

4. Detta dopets innehåll, syndens döende eller druckning, förverkligas inte fullkomligt i detta liv, ja, inte förrän människan genomgår också den kroppsliga döden och fullständigt nedbryts till stoft. Dopets sakrament, eller tecken, är snabbt över, liksom vi tydligt ser. Men det som det innehåller, nämligen, det andliga dopet, syndens dränkande, räcker så länge vi lever, och fullkomnas först i döden. Då är det som människan helt sänks i dopet, och det sker som dopet betecknar. Därför är detta liv inget annat än ett andligt dop som inte upphör förrän vid döden. Den som döps döms att dö; precis som om prästen, när han döper, sade: *'Se, du är syndigt kött. Därför dränker jag dig i Guds Namn, och i Hans Namn dömer jag dig till döden, för att alla dina synder skulle dö och förstöras med dig.'* Av denna orsak säger St. Paulus i Romarbrevet 6: **'Vi är med Kristus begravda genom dopet in i döden'** [Rom. 6: 4]. Ju snarare en människa dör efter sitt dop, desto snarare fullbordas hennes dop. Ty synden upphör aldrig helt och hållet medan denna kropp lever; denna kropp, som är så totalt avlad i synd

att synden är just dess natur, om vilket profeten säger: **'Se, jag avlades i synd och i otukt bar min moder mig i sitt sköte'** [Ps. 51:7].

Det finns ingen annan hjälp mot den syndiga naturen än att den dör och förstörs med all dess synd. Så därmed är en kristens liv, från dopet till graven, inget annat än inledningen på en välsignad död, ty på den sista dagen ska Gud göra honom fullständigt ny" (LL 66 s. 5–6).

"14. Av detta slag är också de som tänker sig utplåna och undanlägga sin synd genom gottgörelse och även förhåller sig lättsamt till sitt dop, som om de inte längre hade något behov av det sedan de hade blivit döpta, och vet inte att det är i kraft genom hela livet, till och med intill döden, nej, till och med under den sista dagen, såsom sa-des ovan. Av denna orsak tänker de sig kunna finna ett annat sätt att utplåna synden, nämligen, sina egna gärningar. Och så åstadkommer de, åt sig själva och åt alla andra, onda, skräckslagna, osäkra samveten, och förtvivlar vid dödsstunden. Och de vet inte hur deras ställning inför Gud är, och tänker att de genom synden har förlorat sitt dop och att det inte längre är dem till nytta. Värj dig för allt i världen mot en sådan förvillelse.

Ty, såsom har sagts, om någon har fallit i synd, bör han desto mer komma ihåg sitt dop, och hur Gud där har slutit ett förbund med honom för att förlåta alla hans synder, om han bara har viljan att kämpa mot dem till och med döden. På denna sanning, på detta förbund med Gud, måste en människa fröjdefullt våga förlita sig, och då går dopet igen i drift och verkan. Hennes hjärta blir igen fridfullt och glatt, inte i hennes eget verk eller

'satisfaktion', utan i Guds nåd, utlovad åt henne i dopet, och att fasthållas för evigt.

Denna tro måste en människa hålla fast vid så stadigt att hon klamrade sig fast vid den även om alla varelser och alla synder gick till attack mot henne, eftersom var och en som låter sig tvingas bort från den gör Gud till en lögnare i Hans förbund, dopets sakrament" (LL 66 s. 13).

Om nattvarden

I påsknumret LL 67 (2013) publicerades en artikel av **Halvar Sandell** om Herrens heliga nattvard, rubricerad "*Det nya förbundets måltid*". Där skriver Sandell bl.a. följande:

"Vår dyre Herre Jesus Kristus instiftade den heliga Nattvarden i den natt, då han blev förrådd. Det började då, men detta är inte någon engångsföreteelse, utan sedan dess är detta den uttryckliga mittpunkten i den kristna gemenskapen visavi det fysiska uttrycket. Så vill vår Herre uttryckligen att det ska vara hos oss till dess han kommer. Befallningen lyder: Så ofta ni gör det, gör det till min åminnelse! (1 Kor. 11: 24-25). **'Ty så ofta ni äter detta bröd och dricker av denna bägare, förkunnar ni Herrens död till dess att han kommer'** (1 Kor. 11: 26)" (LL 67 s. 35).

"En orsak till att det blivit så tyst om vad nattvarden är, är att man i den mån man sagt något endast har talat om vad den ger den enskilda människan. Det har fått styra hela tänkandet. Detta har inte gett utrymme för en fokusering och koncentration på vad Nattvarden är.

Men vad är den då?

Kristus säger: '**Detta är min kropp!**' Det kommer man ihåg från Bibeln, men var är reflektionen och meditationen kring detta och vad innebär orden då de uttalas i Mässan? Det är dessa fyra ord, som har varit svåra att motta. Från kyrkohistorien vet vi hur den schweiziske reformatorn **Ulrich Zwingli** (1484-1531) ville påstå att orden ska förstås symboliskt. "*Detta bröd betecknar eller symboliserar min kropp.*"

Den lutherska sidan föll inte till föga för detta utan hävdade, att Kristus menade det han sade. Brödet är hans kropp. Här går skiljelinjen mellan den rätta katolska dvs. lutherska uppfattningen och den reformerta, som ändrar meningen i de ord som Jesus har uttalat" (LL 67 s. 36-37).

"Faktum är att de lutherska fäderna inte vände sig mot transsubstantiationsdogmen, som den först var utformad och antagen av IV Laterankonciliet år 1215. Man kunde konstatera att påven **Innocentius III** i detta fall tänkte lika som man själv. Det säger **Martin Chemnitz** (1522-1586), Konkordieformelns huvudförfattare, som grundligt har undersökt dessa frågor. Då man tänker på den Augsburgska bekännelsen, vår Kyrkas huvudbekännelse, som framlades för kejsaren år 1530, ska man minnas att en grundläggande uppgörelse mellan lutheranerna och de reformerta hade skett tidigare. Den augsburgska bekännelsen presenterar vad lutheraner är ense om och oense om då det gäller påvedömetts läror. Det är att märka att lutheranerna hade stora delar av sakramentsförståelsen gemensam med romersk

kyrkolära, medan de samtidigt skiljde sig på detta område på ett avgörande sätt från de reformerta” (LL 67 s. 38–39).

”Sammanfattningsvis ska vi bevaka att Nattvarden och dess firande och den förståelse av den som får gälla i gemenskapen bevaras intakt enligt Kristi instiftelse. Gud har i Kristus verkligen älskat oss och stämmer nu möte med oss i Nattvarden. Låt oss ta emot detta såsom Ordet lär oss det, då kommer alla de stora gåvor rikligen till oss som lovas med den. Nattvarden är till syndernas förlåtelse, den bekräftar vår delaktighet i förbundet, den skyddar oss från de onda andarna (jfr 1 Kor. 10: 20-22; 1 Kor. 11: 29-32).

Nattvarden är det starka uttrycket mitt ibland oss att Kristus dött för våra synder att vi blir delaktiga i honom påtagligt genom vanligt fysiskt ätande och drickande. Uttryckligen i samband med detta påminner han oss om sin återkomst och den tillkommande saliga världens kraft” (LL 67 s. 45).

Till slut

De här ”plocken” är naturligtvis bara korn från hela innehållet i trettio årgångar av Lutherläsaren. Den lutherläsare som har nummer 1—104 prydligt inradade i sin bokhylla har ett verkligt ”apotek” att gå till.

Frågan om hjälpmedel för att hitta en god text i en viss fråga infinner sig. De första numren av LL hade på de sista sidorna en lista på ”viktigare artiklar som ingått”. Idag, i LL 104, skulle en sådan lista gå på åtskilliga sidor (och kanske fordra en egen innehållsförteckning ...)

Tanken finns nog, om bättre tid att ägna sig åt LL ges, att göra kanske ett "innehållsnummer" som listar alla (viktigare) artiklar. En annan tanke är listning ämnesvis. Mellanrubrikerna ovan antyder hur det kunde göras. Sådana listor (när de är gjorda) kunde enkelt sättas in på webbsidan www.lutherlasaren.org. De nummer som finns där digitalt kan också för-ses med s.k. fritextsökning.

Som synes är skörden mycken – om någon lutherläsare känner sig manad att arbeta med detta kontakta då under-tecknad eller redaktören, kontaktuppgifter på bakpärmen!

- Energicertifikat
- Energiberäkningar till ARA:s energi-understöd, ex. för installering av solpaneler och bergsvärme
- Grundundersökningar
- Plattbelastningstest

isak@isnickars.fi, 044 062 5570

Öppbrottets söndag

Vaka!

Av Boris Sandberg

Råd och frid föröke sig hos oss genom kunskapen om vår Herre och Frälsare, Jesus Kristus.

Dagens text är från Mark. 13: 33-37:

Jesus säger: "Se till att ni håller er vakna, ni vet inte när tiden är inne. Det blir som när en man har rest bort; han har lämnat sitt hus och låtit sina tjänare ta hand om det, var och en med sin uppgift, och han har befallt portvakten att vaka. Håll er alltså vakna, ni vet inte när husets herre kommer, om det blir på kvällen eller vid midnatt eller i gryningen eller på morgonen. Se upp, så att han inte plötsligt

kommer och finner er sovande. Jag säger till er, och jag säger till alla: Håll er vakna!"

Det kan knappast ha gått någon förbi vad som är söndagens tema. Vaka! Texten slutar med en kraftig uppmaning: Håll er vakna! Flera ord går tillbaka på att hålla vakt, vaka eller att vara vaksam. Det räcker inte bara med att hålla ögonen öppna utan det betyder att man är uppmärksam på speciella faror och tecken.

Det sammanhang där texten ingår är templets förstörelse och Jesu återkomst till domen. Vi ska vaka, hålla oss vakna och ge akt på tecknen. Templet var ett av tecknen. Samtidigt är det en profetia om den synliga kyrkan i ändens tid. Föraktet för Guds ord, sekulariseringen, leder till en förstening och till det yttre en andlig kyrka.

Paulus fick uppdraget att förklara vad som skulle

ersätta templet av sten. De döpta och troende är Guds tempel. Den helige Ande bor i dem. Gud bor bland dem i sin Kyrka genom Ordet och sakramenten. Med tanke på att han längre fram i texten talar om att förödelsens styggelse står där han inte borde stå så innebär varningen, att vi ska vara på vår vakt mot den Onde som bekämpar Kristus och hans församling. Han sätter sig i Guds tempel, i den yttre synliga kristenheten. Han är inte fysiskt närvarande, men det finns de som går hans ärenden.

Paulus varnar de kristna i Tessaloniki och säger att förödelsens styggelse **”förhäver sig över allt som kallas gud eller heligt, så att han sätter sig i Guds tempel och säger sig vara Gud,”** (2 Tess. 2: 3, 4). Motståndaren kommer som en ljusets ängel. Vi uppmanas av Jesus att vara på vår vakt mot falsk lära och falska lärare som förvränger Guds Ord.

Vem är det som sätter sig på Guds plats? Det är en som man känner igen på att han förvränger Guds ord. Vem som helst som förvränger Guds ord går hans vägar. Dessutom säger Jesus att **”Falska messiasgestalter och falska profeter skall träda fram och göra tecken och under för att om möjligt leda de utvalda vilse.”** Nu säger Jesus till dem som tror på honom, att om de vill förbli hans lärjungar, så ska de vara på sin vakt, så att de inte dras med i den likgiltighet för den kristna tron som annars präglar vårt samhälle.

Jesus går med sina lärjungar till Oljeberget och sätter sig så att de kan se templet på avstånd. Medan de vandrade från templet till Oljeberget har lärjungarna säkert tänkt på det som Jesus hade sagt om templet. Nu tar de chansen och ställer en fråga till Jesus. **”Säg oss när detta skall ske? Och vad är det för tecken som visar när**

allt detta till sist kommer att hända?" Då börjar Jesus sitt svar med en varning: **"Se till att ingen bedrar er."** M.a.o. **"Var på er vakt!"**. Först upprepar han det andliga tecknet med falska profeter: **"Många skall komma i mitt namn och säga: Jag är Messias, och de skall bedra många."** De ska bedra många genom att förringa Jesu död på korset eller förvränga Guds ord. Sedan ger han exempel på tecken i människolivet. **"När ni får höra stridslarm och rykten om krig, bli då inte förskräckta. Sådant måste komma, men därmed har slutet ännu inte kommit. Folk skall resa sig mot folk och rike mot rike. Det skall bli jordbävningar på många platser, och det skall uppstå hungersnöd. Detta är början på 'födslovåndorna'."**

"Vaka, så att han inte plötsligt kommer och finner att ni sover" (Matt. 13: 36). Alla tio jungfrurna

somnade. När de sedan blev väckta av ropet att brudgummen kommer så var fem beredda. De hade förberett sig och kunde lugnt ta sig en stärkande sömn. De fem andra var inte beredda utan de fick bråttom när brudgummen kom.

Jesus säger vidare: **"Det är som när en man reste bort. Han lämnade sitt hus och gav sina tjänare i uppdrag att sköta var och en sin uppgift. Portvakten befälde han att vara vaksam"** (Matt. 13: 34). Det här är bilden av den kristna kyrkan på jorden. Mannen som reste bort är Jesus. Lärjungarna och Kyrkan är kvar här i tiden. **"Han lämnade sitt hus och gav sina tjänare i uppdrag att sköta var och en sin uppgift"**. Han gav varje kristen en uppgift. Han har delat ut sina nådegåvor till nytta för hela församlingen, för Kyrkan. Han räknar med att alla ska vara trogna sin uppgift och bevara tron och kämpa

för den tro som de en gång för alla har blivit anförtrödda.

Han tillförordnade också en portvakt. **"Portvakten befallde han att vara vaksam"**, säger han. Portvakterna är prästerna och biskoparna som är satta till att försvara hjorden från att föras vilse. Prästerna och biskoparna har fått ett särskilt ansvar att vara vaksamma. Prästerna har gått ed på att förkunna endast Guds Ord och allt Guds ord och att förvalta sakramenten enligt Jesu instiftelse. De har lovat att ge akt på den hjord som har blivit dem anförtrödda. De har lovat att ge hjorden dess mat i rätt tid, föda dem med det som upprätthåller det andliga livet. Paulus förmanar Timoteus: **"Jag uppmanar dig allvarligt inför Gud och Kristus Jesus som ska döma levande och döda, inför hans uppenbarelse och hans rike: predika ordet, träd fram i tid och otid, tillrättvisa, varna och förmana**

med allt tålamod och all undervisning. Det ska komma en tid då människor inte längre står ut med den sunda läran utan samlar åt sig mängder av lärare efter sina egna begär, så som det kliar i deras öron att få höra. De vägrar att lyssna till sanningen och vänder sig till myter" (2 Tim. 4: 1 - 4).

Det här är en typisk beskrivning av vår tid. Man tål inte att höra den sunda bibliska läran med lag och evangelium. I stället lyssnar man till dem som tolkar Bibeln så att man med gott samvete ska kunna leva efter sina egna begär. Man accepterar allt som tilltalar det mänskliga örat – och ögat.

Det är i synnerhet prästerna som ska vara på sin vakt mot falsk lära. Det är ju de som skall vara herdar för Guds hjord. De ska med Guds ord bygga murar kring de troende. Vilka är de tydligaste tecknen på sekulariseringen i

samhälle och kyrka i vår tid? Vad ska prästerna försvara och undervisa om? Framför allt läran om Jesu försoningsdöd på korset för våra synders skull. Men prästerna ska också försvara det kristna äktenskapet. De ska försvara det ofödda barnets rätt till att få leva. De ska hålla sig till den apostoliska ordningen vad gäller prästämbetet. De ska ge rätt undervisning om himlen. Församlingsråden ska vara ett stöd för prästerna.

Varför ska prästerna vara på sin vakt med tanke på liknande fenomen? Därför att de ska undervisa de kristna om vad som är den kristna tron, så att den äldre generationen blir befast i den och kan ge den vidare till sina barn. Prästerna ska också hjälpa de vuxna att inte acceptera all slags litteratur, tidskrifter, böcker och filmer. De ska predika så att man kan säga: "... detta är Herrens bud" (undervisning, lära). De bör predika att Bibeln är Guds ord och

inte människors upplevelser och tankar, inte anpassa Guds ord efter tidsandan, utan låta Guds dom gå över ogudaktigheten.

Vi har Guds undervisning i den gammaltestamentliga läsningen för idag i Malakis bok. Han går till rätta med prästerna. Mal. 1: 6 - 7. **"... om jag är en herre, var är då vördnaden för mig? Detta säger Herren Sebaot till er präster som föraktar mitt namn. Och ni frågar: "Hur har vi föraktat ditt namn?" Genom att ni offerar oren mat på mitt altare. Och ni frågar: "Hur har vi kränkt din renhet?" Genom att ni säger: "Herrens bord betyder ingenting."**

Om prästen Levi säger Malaki så här: **"... prästens läppar ska bevare kunskap, och man ska hämta undervisning från hans mun, eftersom han är en budbärare från Herren Sebaot ... Men ni har vikit av från vägen, ni har fått många på**

fall genom er undervisning" (Mal. 2:7-8).

Eller som Malaki skriver i kap. 3 att man säger: "**Vad har vi för nytta av att rätta oss efter vad Gud har befallt**".

Precis så behandlar man Guds ord idag. Man rättar sig inte efter Guds ord utan anpassar Guds ord efter hur människor tänker och lever.

Tidens tecken.

Men det är inte bara prästerna och biskoparna som har den ansvarsfulla uppgiften att vara på sin vakt mot det andliga livets fiende. I Berea var också de kristna på sin vakt. I Apostlagärningarna (17:11) berättas om dem att "**de forskade i Skrifterna grundligt för att se om det verkligen förhöll sig så som det sades**". Därför är det din uppgift att lyssna noga. Vi har ju också fått Anden och Andens gåvor för att vi ska sköta våra uppgifter. Som förening eller församling ska vi vara vakna, vakande och beredda. Vi har

fått ett stort ansvar och ett profetiskt uppdrag att utföra.

Det är speciellt två aspekter som Bibeln betonar att vi bör vara på vår vakt emot. Eftersom Jesus säger att hans ord aldrig ska förgå, så är det viktigt att hålla fast vid hans ord. Jesu ord har sin giltighet ända in i evigheten. Det är på basen av hans ord som vi blir frälsta. Gud tar inte tillbaka något av sitt ord – varken av lagen eller av evangeliet – utan i stället sänder han sin Son för att fullborda både lagen och profeterna. Syndens straff utmäts på Jesus och genom Jesu försoningsdöd på korset fullbordas både lagen och profeterna. Därför kommer vaksamheten främst till uttryck i att vi ger akt på vad Gud sagt i sitt ord. Också det ord som inte passar in med tiden bör vi hålla fast vid. Jesus har ju sagt att hans ord är obekvämt i en gudlös värld. Han säger att förföljelse kommer att ske t.o.m. i synagogan, i den yttre synliga kyrkan.

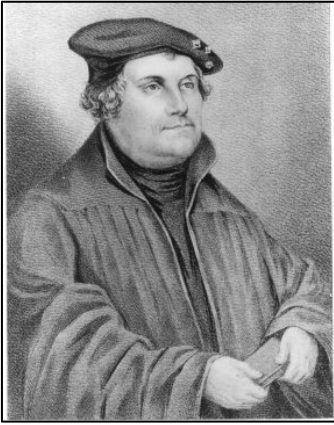
En annan aspekt av att vi håller fast vid Guds ord är att vi är uppmärksamma på våra synder, att vi låter Ordet avslöja oss. Det är lagens uppgift att avslöja synden och utmäta straff. Evangeliet å sin sida uttalar nåd och förlåtelse för all synd tack vare Jesu död i vårt ställe som straff för synden. I brevet till romarna uppmanar Guds ord oss att vakna upp ur syndens sömn. Efter att ha räknat upp en del av buden skriver Paulus. **"Och det skall ni göra, väl medvetna om tiden, att stunden redan är inne för er att vakna upp ur sömnen"** (Rom. 13: 11).

Att hålla fast vid Guds ord är grunden för allt kristet liv, både i lära och leverne. Jesu sade också i missions- och dopbefallningen, att alla folk ska undervisas att hålla/hålla fast vid allt det som han gett befallning om. Inte bara att döpa och lära så där allmänt. Utan döpande och lärande dem att hålla/hålla fast vid

Jesu lära som kommit till oss via apostlarna. **"Jesus sade till de judar som hade satt tro till honom: 'Om ni förblir i mitt ord, är ni verkligen mina lärjungar, och ni skall förstå sanningen, och sanningen skall göra er fria'"** (Joh. 8: 31).

I sin översteprästerliga förbön säger Jesus: **"Om ni älskar mig, håller ni fast vid mina bud"** (Joh. 14: 15.) Jesus säger vidare: **"Om någon älskar mig, håller han fast vid mitt ord, och min Fader skall älska honom, och vi skall komma till honom och ta vår boning hos honom. Den som inte älskar mig håller inte fast vid mina ord"** (Joh. 14: 23, 24).

Kärleken till Jesus visar sig i att man håller fast vid hans befallningar. Hjälp oss Herre därtill! Amen.

Nästsista söndagen i kyrkoåret kallas numera *Uppbrottets söndag*, och temat är *Vaka!*

Texterna är hämtade från Jesu undervisning om tidsålderns slut i Matteus 24—25 och Markus 13. Andra årgångens evangelium i Evangelieboken 2000 utgörs av Markus 13: 33—37:

Var på er vakt och håll er vakna, för ni vet inte när tiden är inne. Det är som när en man reste bort och lämnade sitt hus och gav sina

tjänare ansvar, var och en för sin uppgift. Portvakten befallde han att vara vaken. Var därför vakna! Ni vet inte när husets herre kommer, om det blir på kvällen eller vid midnatt eller när tuppen gal eller på morgonen. Se upp så att han inte plötsligt kommer och finner att ni sover. Och vad jag säger till er, det säger jag till alla: Håll er vakna!

Från sommaren 1537 till hösten 1540 "vikarierade" Luther för kyrkoherden i Wittenberg, Johannes Bugenhagen, som var bland annat i Danmark för att ge råd i kyrkans nyorganisering. Luther predikade då över Matteus 18—24. Det är alltså den gamle Luther vi läser, som församlingspredikant. Här ett utdrag ur predikan över Matt 24: 4—5⁴:

Jesus svarade dem: "Se till att ingen bedrar er. Många

⁴ St Louis-utgåvan VII, 1283f

ska komma i mitt namn och säga: Jag är Messias, och de ska bedra många.”

Kyrkan ses inte där yttre frid råder, utan där ordet och sakramenten finns. För där du ser en liten hop som rätt har evangeliet och sakramenten, där är kyrkan, bara predikstolen och dopfunten är rena. Kyrkan beror inte heller av någon persons helighet, utan endast av Herren Kristi helighet och rättfärdighet, för han har helgat henne genom ord och sakrament.

Därför förmanar Kristus lärjungarna att de inte ska vänta sig någon frid eller enighet, utan motsatsen: endast oenighet och ofrid; det ska vi räkna med att vi får lida. Han säger ju: **många (bedragare) ska komma.**

Det är tungt, att det ska komma många bedragare, och göra stor skada. Om det ändå vore bara några bedragare, eller en enda villoande,

så att man kunde låt dem hållas, att man inte behövde frukta stort, att de bara skulle förvilla en eller två någonsans – men att riva åt sig ett helt land och förföra det, det är förskräckligt.

Men ännu förskräckligare är det att han säger: **Många ska komma i mitt namn och säga: Jag är Messias.** Han menar inte att de säger 'Jag som står här och predikar är Messias.'

Det gör väl djävulen, att han kommer förklädd och övertalar och bedrar många, som då han frestade sankt Martin [en legend om sankt Martin], och han hade blivit helt vilseledd om han inte hade blivit vägledad av den Helige Ande; det gör djävulen ofta, visar sig som Kristus. Nej, han talar om predikanterna som innehar ämbetet, inte i hemlighet utan offentligt ... De säger: 'Ni hör inte mig, utan Kristus.'

[1] Så säger ju också vederdöparna: 'Kristus har förbjudit att döpa barnen.' Då måste det vara Kristi ord och sanning. De kommer ju inte i vargpäls, utan i fårakläder.

[2] Så lade *Arius* beslag på ordet i evangeliet som säger **Fadern är större än jag** [Joh. 14:28], och förnekade Kristi gudom, att han inte har samma gudomliga väsende och allmakt med Fadern. Arius säger: 'Det säger ju Kristus själv, att han inte är Gud, eftersom han inte är så stor som Fadern.' Så har alla sekter något ord för sig, som om de med sin lära vore sända av Gud själv.

[3] Sakramentsförnekarna [en annan benämning: sakramenterare] säger **köttet hjälper inte** [Joh. 6: 63a] och vidare, **De ord som jag har talat till er är Ande** [Joh. 6: 63b]. Så är sakramentsförnekarna bums herre på täppan och säger: 'Ni hör själva att Kristus säger att

Kristi kropp och blod inte finns i sakramentet.'

Här måste man värja sig och se att Kristus talar om judarnas tro och uppfattning [Joh. 6: 52]; den som vill tro och förstå måste ha den Helige Ande, annars blir han snabbt bedragen, för djävulen och villolärarna skryter alltid med att de kommer med sanningen. Var och en bör därför flitigt lära sig sin katekes ordentligt och väl, och så avbryta sekterna.

De hänvisar nämligen felaktigt till bibelordet **köttet hjälper inte** [Joh. 6: 63a]: de tillämpar judarnas kött på Herren Kristi kött, fastän Kristus inte här talar om sin kropp, utan säger: **Guds bröd är det som kommer ner från himlen och ger världen liv.** [Joh. 6: 33; 6: 50–51; 6: 58] Efter det säger han: **Den som äter mitt kött och dricker mitt blod har evigt liv** [Joh. 6: 54].

Judarna har fel och förstår inte hans ord. Kristus säger ju

inte ”mitt kött hjälper inte”, utan ”köttet hjälper inte”, och Adams kött och Kristi kött är vitt skilda från varandra. Herren Kristi kött är avlat av den Helige Ande – över det andra köttet står det ’den dag du äter av det förbjudna trädet ska du dö’ [1 Mos. 2: 17]. Det är ett dödens kött, avlat av djävulen.

En av de korta anmärkningar som Luther skrev in i sin egen Bibel⁵:

Men den som håller ut till slutet ska bli frälst. (Matt. 24: 13b)

Så är det verkligen, också i yttre ting. Vem som helst som sköter och utför sitt arbete flitigt i sitt stånd, han har sitt på det torra och blir rik och lycklig inför världen. Mycket mer gäller det inom kristendomen – som är ett korsets liv där djävulen och världen orsakar

många hinder – att hålla ut till slutet, det vill säga kämpa modigt genom alla hinder och motgångar, om du skall bli räddad inför Gud. För **’himmelriket (är) utsatt för våld, och våldsmän förtrycker det’** (Matt. 11: 13 / *Folkbibeln; Luther översätter stället: ’himmelriket är utsatt för våld, och våldsverkarna river det åt sig’*) och därför måste en kristen inte bara börja i tro, hopp och kärlek, och hålla ut en tid, utan hålla ut till slutet. Annars, om allt gott som man tar sig för också skulle fullbordas, då vore jorden ett himmelrike.

⁵ St Louis-utgåvan IX, 1807

Nedanvarande text – med en inbjudan till överläggning i Helsingfors – författade och riktade kyrkoherden (i Södra svenska församling i Helsingfors) *Helge Hildén* till Borgå stifts ”konservativa” – både präster och lekfolk – för samling i Högbergsgården 19.1.1987. Vid mötet inledde teol.dr. *Sigtrygg Serenius* över rubriken: ”*Den nya kyrkliga situationen och dess praktiska följder*”. Hildén konstaterade i sitt brev att resultatet av arbetet kring frågorna mäts först i bekännelsesituationen, ”*in statu confessionis*”. Brevet är daterat 30.12. 1986.

”IN STATU CONFSSIONIS”

Till Bröder och Systrar i Borgå stift

Teologer och lekfolk

DET FINNS EN GRÄNS, över vilken en protestant och lutheran inte kan föras, varken i sitt förkunnaransvar eller i sin gudstjänstgemenskap. Gränsen är i princip orubblig och därför inte olika för olika personer eller i olika situationer. Den skiftar inte heller efter känsla och tycke, efter tidsanda och opinion, efter övertygelse eller samvete: det är bara vi människor som sviktat och överskrider den, somliga utan större skrupler, somliga oreflekterat och av andlig lättja. Den överskrides tydligen lika lätt av fromma som av gudlösa.

Fortsättning på nästa sida

Fortfarande är den dock där, klart uttalad genom Guds ord, "apostlarnas och profeternas grundval". Kristus binder sin kyrka vid sig lika starkt där den är liten och står i minoritet, som där den är stor och i majoritet. Bekännelsen till Kristus känner alltså inga undantag. "*Die Christen kann man mit nichten on alleyn mit Gottess wort regieren*" ("*De kristna kan inte regeras med någonting annat än med Guds ord.*" Luther). ...

Vi behöver utan tvivel det arbete vi försöker få igång. Dels och omedelbart gäller det att försöka se vad som skedde i det som skedde genom kyrkomötesbeslutet i november. Dels behöver vi inför den situation som uppstått finna de rätta lösningarna. Som institution har vår kyrka gett sig in på en väg där den inte längre har Guds ord med sig.

Då ett oåterkalleligt avgörande nu i varje händelse skett, måste vi därför "som Guds och hans församlings tjänare" frimodigt börja återuppsöka den egentliga orten för Kristi kyrka, en ort som tydligen inte mer sammanfaller med vår kyrka och dess institutionella ram. Vi behöver börja avgränsa oss för en bättre teologi, en renare förkunelse och en bibliskt klarare definierad församlingssyn.

Samtiden under luppen

Ämbetsfrågan, än en gång

Av Otto Granlund

Kanske något förvånande har ämbetsfrågan aktualiserats igen under hösten 2023. I synnerhet i finskspråkig kyrklig media har det rapporterats om prästvigningarna inom Ingermanlands evangelisk-lutherska kyrka i Ryssland. Att finska väckelserörelsers manliga teologer som inte kan tänka sig att bli prästvigda tillsammans med kvinnliga kandidater söker sig till Ingermanlands kyrka för att få vigning är på inget sätt ett nytt fenomen. Det har däremot reaktionen varit, den här gången. En del skribenter har inte haft brist på fantasi när de presenterat teorier som sammankopplar prästvigningarna med ryska statens aktioner mot västvärlden.

I Svenskfinland har ämbetsfrågan nyligen aktualiserats i och med att Karleby svenska församling nu i höst för första gången fick en anställd kvinnlig präst, vilket har uppmärksammat i finlandssvenska medier. Frågan om kvinnliga präster tangeras också i *Svenska Yles* serie "Fem biskopar", som presenterar de fem senaste biskoparna i Borgå stift.

Med tanke på att frågan varit ”på tapeten” är det på sin plats att fråga vad den traditionella ämbetssynen handlar om, liksom också vad den inte handlar om.

Ibland beskrivs den traditionella ämbetssynen som kvinnofientlig. Man tänker då att synen utgår ifrån att en kvinna inte har förmågan och inte klarar av att sköta prästens uppgifter. Och man kan väl utgå ifrån att det både finns och har funnits kvinnoprästmotståndare som har tänkt just så. Men det är i så fall en syn som nästan med nödvändighet omkullkastas i mötet med verkligheten. Varför skulle en kvinna inte kunna ha förmågan att tala offentligt, predika? Varför skulle en kvinna inte klara av att döpa, precis lika bra som en man? Varför skulle inte en kvinna kunna vara en lika bra själavårdare som en man – ja, kanske till och med bättre än en man i sådana fall, då en kvinna behöver diskutera frågor som berör hennes kvinnlighet?

Den traditionella ämbetssynen bygger dock inte på ett sådant falskt antagande om att kvinnor inte skulle ha förmågan att klara av prästens uppgifter. Det handlar helt enkelt inte om förmågor, vilka vi har i olika grad vare sig vi är män eller kvinnor. Den traditionella ämbetssynen grundar sig däremot på Guds ord och det faktum att den ordning som Bibeln ger innebär att prästen måste vara en man.

Bibelargumenten är många och kan inte belysas i detalj i detta sammanhang. Det är dock värt att notera:

- 1) Jesus utvalde endast män som apostlar och inte heller i övrigt talar Nya testamentet om kvinnliga präster i Kristi församlingar. En del menar att detta beror på att ”tiden inte var mogen” och att det hade varit för radikalt att redan då ha kvinnor som präster. Argumentet håller

dock inte. Jesus och den tidiga kyrkan omkullkastade många av den tidens givna ordningar, så som skillnaden mellan judar och hedningar, samt slavar och fria. Det är helt enkelt inte trovärdigt att Jesus hade behövt vänta till 1800/1900-talet för att öppna prästämbetet för kvinnor.

2) Nya testamentet erkänner den så kallade *kephale*-ordningen ("...**Kristus är varje mans huvud, att mannen är kvinnans huvud och att Gud är Kristi huvud**", 1 Kor 11: 3) och förbjuder att kvinnan talar/undervisar i församlingens sammankomst (1 Kor. 14: 34). Dessa teman behandlas mera utförligt i en nyligen publicerad artikel av **Boris Sandberg** på Missionsstiftets hemsida.

För att bättre förstå prästämbetets avgränsning till endast män kan man också göra en jämförelse med vad en familjefar och -mor är. Ser man till förmågorna är det inte nödvändigtvis någon skillnad mellan en far och en mor. På det stora hela kan man säga att en mor klarar av att göra det som en far gör, och vice versa. Men enligt skapelseordningen kan en man inte vara mor åt sitt barn, liksom en kvinna inte kan vara far åt sitt barn. På liknande sätt handlar inte prästämbetets avgränsning om förmågor, utan om en ordning som Gud har instiftat i och genom sitt ord.

Luthers kommentar över Genesis 12

ENLIGT LUTHER'S WORKS VOL. 2.

Översatt till svenska av *Tord Carlström*

1 Herren sade till Abram: "Gå ut från ditt land och din släkt och din fars hus och bege dig till det land som jag ska visa dig."

Jag förmodar att patriarken Sem vid den tiden fanns i Kanaans land, helt säkert inte ensam, men tillsammans med sin kyrka. Han bodde i Salem, och som det beskrivs nedan (1 Mos. 14: 18), kallas han Gud den högstes präst. Därför var han inte ensam, men han hade med sig någon som han kunde undervisa, kanske sina söner Elam, Assur, Sela, Eber osv.; alla dessa flydde från kyrkan i Babylon och följde den heliga patriarken. Och ändå bortser Herren till synes från alla dessa; Gud utser en avgudadyrkare till patriark, en som är främmande för Gud och en satans fånge, en som inte hade uteslutits bland nimroditerna men hade stannat hos dem utan orsak och frivilligt.

Varför gör Han så? Varför tar Han inte hellre en av dem som var i sällskap med den heliga patriarken Sem och bevarade sann gudskyrkan? Utan tvekan för att Gud vill prisa och betona sin nåd, som är i sanning, som Paulus kallar den i Ef. 3: 8, "Kristi outgrundliga rikedom". Liksom i senare generationer, som Paulus hänvisar till sig själv i samma avsnitt, kallar Han Paulus till hedningarnas apostel, en mycket ond man, en mördare, en hädare, en som är upptänd av hat mot Kristus

och Hans kyrka. Gud kunde ha kallat en av de 72 eller någon annan utmärkt man; men det gör Han inte, uppenbarligen för att visa oss sin överflödande nåd.

Dessutom är dessa ord skrivna, inte med avsikt att de ogudaktiga skulle bli bekräftade i sin ogudaktighet och synd och dessutom viljelöst, utan för att de, svaghjärtade och förskräckta, som frestas att förtvivla på grund av sin synd, skulle finna tröst och uppmuntran av sådana exempel, skulle lära sig att sätta sitt hopp till en barmhärtig Gud. Ty Guds vrede och synden är kraftig, och samvetet kan inte uthärda hans vrede såframt det inte stöttades av Guds Ord. Vi behöver dylika exempel för att visa oss att Guds nåd är gränslös, så att vi skulle hoppas på nåd och ropa till Gud.

Det är en stor och obeskrivbar gåva att Abraham är kroppsligen fader till Guds Son. Men var finns början till denna heder? Att Abraham är en avgudadyrkare och en riktigt stor syndare, som dyrkar en Gud han inte känner! Guds Son vill att denna anfader i sin härkomstlinje skall upphöjas, liksom andra anfäder till Kristus är kända för sina stora synder.

Varför skulle det vara så? I första hand för att visa att Han är syndares Frälsare. I andra hand för att upplysa oss om Hans obegränsade mildhet, så att vi inte blir överväldigade av våra synder och kastade i förtvivlan. I tredje hand för att blockera vägen till högfärd och stolthet. Ty när Abraham har blivit kallad på detta sätt kan han inte säga: *"Jag har förtjänat detta, det är min gärning."* Även om han var skuldfri inför människor beträffande den andra tavlan, var han fortfarande en avgudadyrkare. Han skulle ha förtjänat evig död om han inte blivit kallad, befriad från avgudadyrkan och slutligen beviljad syndernas förlåtelse genom tron. Därför står utsagan fast (Rom. 9:

16): **”Det beror alltså inte på människans vilja eller strävan utan på Guds barmhärtighet.”**

Judarna är överdådiga i sitt lovpris av Abraham. De hävdar att han i Ur hade blivit kastad i elden av kaldeerna på grund av att han fördömde avgudadyrkarnas ondska, och att han blev räddad av tron. De menar att de på detta sätt tillför stor heder över deras ras; men de är oförskämda lögnare, ty deras egen ledare och regent Josua motbevisar dem uppenbart (Jos. 24: 2: **”Och Josua sade till allt folket: ”Så säger Herren, Israels Gud: På andra sidan floden bodde era fäder i forna tider, och även Tera, Abrahams och Nahors far. Där tjånade de andra gudar.”**”).

Munkarna brukar göra på samma sätt. Deras predikningar är ingenting annat än enorm upphöjning av *Fransiskus*, *Dominikanus* och *Augustinus*; och den som förmår utveckla och smycka dessa lovprisningar anses vara den bästa predikanten. Men Gud är sist i kön, och slutligen får Han också lite beröm för att Han försåg dessa stora helgon med sådana gåvor.

Men detta är filosofiskt, rationalistiskt och sannerligen turkisk förkunnelse; den upprätthåller tanken om att vi får frälsning genom våra gärningar. Låt oss därför följa Mose exempel när vi vill predika om helgonen. Låt oss inte glömma det kaldeiska Ur, och att Abraham var en avgudadyrkare när han bodde där. Det betyder, låt oss lära att även de största helgonen var mänskliga varelser som kunde falla i synd och ofta föll förskräckligt; men när de blev frälsta och senare försedda med olika gåvor, var det helt och hållet ett resultat av Guds nåd, som kallar oss genom sitt Ord och inte kastar bort oss.

I detta avseende är alla helgon lika Abraham; även om de förefaller goda och heliga, så är de ändå underställda döden

och fördömsen så länge de inte har en gudomlig kallelse och inget Ord. Men när de har blivit kallade och upplysta av Ordet, tror de, tackar de Gud, lever de ett gudligt liv, och de behagar Gud – men dock på ett sådant sätt att de behöver syndernas förlåtelse. Därför fortsätter de att vara ödmjuka och blir inte stolta fast de lever på det heligaste sätt.

Men här uppstår frågan: Hur kallades Abraham, och hörde han själv Guds röst? Jag är övertygad om att han inte blev kallad direkt av Gud utan ämbetet, som det beskrivs nedan (Gen. 18: 2): Gud besökte honom, talade med honom, och var även Abrahams gäst; men jag tror att denna befallning kom till honom antingen av patriarken Sem personligen eller några andra utsända av Sem.

Det som bedrövade den fromme Sem var inte endast det att Tera och hans barn gick under i den Kaldeiska elden, dvs. Nimrods avgudadyrkan, utan genom gudomlig uppenbarelse, eller som ett resultat av gudomlig inspiration, såg han att Abraham var den enda av hans avkomlingar genom vars länder det mänskliga släktets Förlossare skulle komma. Rörd av denna uppenbarelse, tillät han sig inte längre att dröja bland avgudadyrkarna, särskilt eftersom Noa nu hade dött. Ty Abraham blev befallen att lämna Ur cirka sexton år efter Noas död.

Några helgade män kallade på honom eftersom den helige Ande inspirerade dem att göra så. Därför sägs det att Herren kallade på honom. Vadhelst människor talar, uppmanade av Guds Ande, det talar Gud själv, så som Kristus säger (Luk. 10:16): **"Den som hör er, han hör mig."**

Ytterligare är uttrycket לך־לך , som vår text uttrycker **"gå ut"** mycket eftertryckligt i hebreiskan. Bokstavligt uttryckt säger det: **"Gå du själv ut från ditt land."** Men dess betydelse är att hela den religion i vilken Abraham hittills hade levat var

ogudaktig och avskyvärd. Det är som om Sem ville säga: *"Om du stannar kvar blir du inte frälst, Om du därför vill bli frälst, lämna det landet, lämna din släkt lämna din faders hus. Gå bort så långt som möjligt från dessa avgudadyrkare, bland vilka det inte finns någon tro, någon Gudsfruktan, utan endast vidskepelse och blind villfarelse, som härstammar från avsaknad av kunskap om Gud."*

Om det inte hade funnits en ogudaktig dyrkan i Babylon, skulle Gud inte ha befallt Abraham att flytta bort. Därför antyder detta uttryck den Första tavlan. Abraham lyssnar till det och börjar frukta Gud; det är, han tror hotet och följer det heliga rådet. På grund av detta följer det stora löftet senare.

Men såsom den gudaktiga Sem predikade för Abraham, så predikar också David för sitt folk i Ps. 45: 11, då han säger: **"Hör, dotter, se och lyssna! Glöm ditt folk och din fars hus"**. Det är en allvarlig förmaning att judarna inte skulle ringakta evangeliets Ord utan skulle underordna lagen och allt annat under denna lära och glömma helt och hållet sina fäders. **"om du gör det"** säger David så skall kungen åtrå din skönhet, (Ps. 45: 12); d.v.s. Han skall kärleksfullt omfamna dig med sin nåd och pryda dig med sin helige Ande, rättfärdighet och andra gåvor.

Därför är detta den härliga välsignelsen av Ordet, eller ämbetet, att det pekar på eller avslöjar synden, som förnuftet i sig självt inte kan veta, utan som det betraktar som höjden av rättfärdighet och en gudstjänst som är i högsta grad angenäm för Gud. Ty avgudadyrkan kan avslöjas endast genom Guds Ord.

Om judarna verkligen önskar prisa sin fader, låt dem börja sin lovsång just här. Hittills levde han i avgudadyrkan, hade ingen sann kunskap om Gud, och saknade både tro och

gudsfruktan, även om han inte framstod som någon dålig man. Men nu när Ordet avslöjar den rätta gudsdyrkan och fördömer avgudadyrkan, då handlar han inte som våra papister, som, när de har blivit tillrättavisade, går bort med förhärdade hjärtan och insisterar mot sitt samvete på ogudaktiga gudstjänstformer. I stället underkastar han sig Ordet när han blir befalld att lämna Babylon, där han hade bosatt sig och lyder omedelbart. Han disputerar inte med sig själv som de ogudaktiga brukar göra: *"Tänk om vi är bättre människor än de som kallar mig bort härifrån? Vi är också patriarken Sems sonsöner. För att inte säga att det finns några heliga människor även i det här landet. Varför, skulle då jag ensam emigrera härifrån?"*

Han har inga sådana tankar; men när han hör att den religion som hans faders hus och hela hans släkt hade följt ända tills nu blir fördömd, då lämnar han den och följer villigt på Guds kallelse, utan att beakta de fördelar han redan njöt av och skulle få del av. Det här är verkligen en anmärkningsvärd lydnad; vi borde prisa och beundra den. Att hushållets huvud lämnar sitt hem, sina åkrar, sitt kära fädernesland, och sina kära släktingar, och går i exil, ovetande om var han kunde slå sig ner - det är visserligen inget obetydligt exempel på lydnad, och det är få som kan efterlikna det.

Men det är någonting mycket större och svårare att han tillåter sig själv bli övertygad om att den religion i vilken han blev uppfostrad av sina föräldrar var ogudaktig och motsatt Guds vilja. Det är även vår erfarenhet att det är den svåraste av alla uppgifter att vinna dem som blivit uppfödda med den papistiska religionen, trots att den är uppenbart ogudaktig och hädisk. Ja, även vi själva, som tog avstånd från påvens lära för länge sedan, måste fortfarande kämpa ofta och hårt för att övervinna detta elände, som har fördubblats genom vana; ty

vi är födda hycklare och senare har vi blivit befästa i skenheligheten genom ogudaktiga lärare.

Därför har vi rätt i att prisa Abraham, som, efter den heliga Sems förmaning, övergav både vad naturen hade försett honom med och vad som hade upprättats genom fädernas auktoritet och sed. Fastän detta inte nåddes utan stor konflikt i hans samvete, nådde ändå tron och Ordet till slut segern. Därför är munkarnas fäder, Augustinus, Franciskus, och Dominikanus ingenting i jämförelse med denna man.

... och hon födde sin son, den förstfödde. Hon lindade honom och lade honom i en krubba, eftersom det inte fanns plats för dem i gästrummet. – Luk. 2: 7 –

JAG HAR OFTA SAGT OCH SÄGER DET FORTFARANDE: *"Den som vill lära känna Gud och utan fara grunna på honom, må blicka på krubban och noggrant studera Jungfru Marias son, som föddes i Betlehem och som vilar i sin moders famn och blir matad."* Då lär han sig förstå vem Gud är. Insikten är inte förskräckande utan dyrbar och trösterik. Akta dig därför för högtflygande tankar, och försök inte stiga upp till himlen utan den viktiga stegen, nämligen Kristi mänsklighets stege, som evangelium så enkelt beskriver. Håll fast i den och låt inte ditt förnuft leda dig vilse. Då kommer du verkligen fram till Gud.

Martti Luther

Yksin armosta. 365 päivää Martti Lutherin seurassa

s. 313–314

1. ETT BARN I DAG ÄR OSS GIVET, / en Son är skänkt oss i dag.
/ I honom finner vi livet, / i honom Gud har behag. / I
honom uppgår för jorden / den nya himmelens sol. / Låt
ljuda mäktigt de orden / med fröjd från pol till pol!

2. I VÄRLDEN KRIGEN ÄN BULLRAR / och makt sig reser mot
makt, / men på den spädaste skuldra / är herradömet dock
lagt. / Och änglars heliga skara / kring barnet prisande
står. / Han är och var och skall vara, / då jord och himmel
förgår.

3. HAN RÅD OCH UNDERBARKALLAS, / må han få råda för dig!
/ Han borttog synderna allas, / då han gick smärtornas
stig. / Han heter Kraft, var då stilla, / låt honom kämpa för
dig! / Vem kan nu göra dig illa, / sen han lagt skulden på
sig?

4. HAN, HJÄLTEN, STRED FÖR DIG STRIDEN, / bröt sönder
mörkrets förbund. / Han, fridens furste, till friden / har
lagt den säkraste grund. / Han evig fader vill vara / för dig
– då får du ock tro / att den är trygg i all fara / som har i
honom sin ro.

SH 10

Text: *Betty Ehrenborg-Posse*

Avsändare:

Lutherläsaren
Kristian Norrback
Ginstigen 171,
66100 Malax,
Finland

REDAKTÖR: Markus Engström, Lappfjärdsvägen 8, L5, 64100 Kristinestad, Finland. Tel. +358(0)50-358 97 97.
E-post: mkeengstrom@gmail.com.

ANSVARIG UTGIVARE: Kristian Norrback, Ginstigen 171, 66100 Malax, Finland.
Tel. +358(0)50-919 57 04.
E-post: knorrba@gmail.com.

REDAKTIONELL MEDARBETARE: Tord Carlström (Sannäs, Borgå).

LUTHERLÄSARENS WEBADRESS:
www.lutherlasaren.org (OBS, ny adress!)

NYA PRENUMERATIONER OCH AVBESTÄLLNINGAR:
Sänds till ansvarig utgivare: Kristian Norrback, Ginstigen 171, 66100 Malax, Finland. Tel. +358(0)50-919 57 04.
E-post: knorrba@gmail.com.

LUTHERLÄSARENS BANKKONTO är Nordea, Kristinestad, Finland.
IBAN: FI08 2026 1800 0072 90.
BIC: NDEAFIHH

LUTHERLÄSARNA RF:S FO-NUMMER: 3055254-3.

LUTHERLÄSARENS BOKLÅDA, KONTAKTUPPGIFTER:

Jan-Erik Back,
E-post: jebbenkoff@gmail.com. Tel. +358(0)50-441 75 11.